

Täysistunto

Torstai 11.2.2016 klo 15.59—21.21

6. Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 52/2015 vp Vesa-Matti Saarakkala ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

21.03 Vesa-Matti Saarakkala ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aloitteessa laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta ehdotetaan lainmuutosta, joka kieltäisi poikalasten ympärileikkaamisen ilman lääketieteellistä perustetta. Ehdotetun lain sisältö on, että ympärileikkauksen järjestämisestä tai suorittamisesta 18:aa vuotta nuoremmalle poikalapselle muista kuin lääketieteellisistä syistä tuomittaisiin sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Myös yritys on rangaistava.

Nykyisessä tilanteessa uskonnollisista syistä tehdyt poikalasten ympärileikkaukset ovat laillisia, huolimatta siitä, että tunnusmerkistöltään teko rikkoo Suomen perustuslakia, rikoslakia, Euroopan ihmisoikeussopimuksen artiklaa henkilökohtaisesta koskemattomuudesta sekä asettaa tyttö- ja poikalapset sukupuolen perusteella eriarvoiseen asemaan ja yl-läpitää julkisin varoin tapahtuvaa uskonnollisten erivapauksien tukemista.

Edellä mainituista syistä tulisi ympärileikkauksen tekeminen alle 18-vuotiaalle henkilölle ilman lääketieteellisiä perusteita säätää laittomaksi.

Arvoisa puhemies! Ennakkopäätöksenä poikien ympärileikkausten laillisuudesta pidetään pahoinpitelysyytettä koskenutta tapausta KKO:2008:93, jossa oikeus katsoi, ettei muslimipojalle uskonnollisista syistä järjestetty ympärileikkaus ollut lainvastainen. Korkein oikeus myönsi kyllä, että ympärileikkaus, jolla peruuttamattomasti poistetaan tervettä kudosta, merkitsee puuttumista asianomaisen henkilön ruumiilliseen koskemattomuuteen ja että se jossain määrin kipua aiheuttavana näyttäisi lähtökohtaisesti täyttävän pahoinpitelyrikoksen ulkoisen tunnusmerkistön joko sen perusmuodossa tai sen lievässä tekemuodossa. Oikeus päätyi kuitenkin pitämään poikien ympärileikkauksen taustalla olleita uskonnollisia, kulttuurisia ja sosiaalisia syitä sellaisina perusteina, jotka oikeuttivat syytteessä olleen henkilön menettelyn huolimatta siitä, että se lähtökohtaisesti täytti pahoinpitelyn tai ainakin lievän pahoinpitelyn ulkoisen tunnusmerkistön. Lisäksi oikeus arvioi lapsen vanhempien uskonnolliset intressit painavammiksi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa suojatun henkilökohtaisen koskemattomuuden, vaikka totesikin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä, että suhteellisen vähäisenkin lääketieteel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2016 vp

linen toimenpide voi merkitä perusoikeuksien loukkausta, jos se tehdään ilman asianmukaista suostumusta.

Arvoisa puhemies! Tyttölasten ympärileikkaus tulkitaan sitä vastoin Suomen rikoslain 21 luvun 6 §:n mukaan törkeäksi pahoinpitelyksi, kuten myös korkeimman oikeuden ratkaisu KKO:2008:93 osoittaa. On juridisesti kestäväntöntä, että poika- ja tyttölapset asetetaan oikeudellisessa tarkastelussa eriarvoiseen asemaan heille suoritettun ympärileikkauksen lainmukaisuutta arvioitaessa.

Suomen perustuslain 7 § takaa jokaiselle henkilölle oikeuden henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tämä perustuslain kohta on universaali jakamattoman ihmisarvoisen elämän perusta, eikä sitä voida sivuuttaa vetoamalla uskonnollisiin traditioihin tai normeihin ja näin sallia ympärileikkauksen kaltaisten rituaalien suorittamista pienelle lapselle.

Perustuslain 11 § turvaa uskonnonvapauden, joten tästäkin näkökulmasta poikalapsille suoritettu ympärileikkaus on peruuttamattomana toimenpiteenä ongelmallinen. Alaikäisellä ei vajaavaltaisena ole mahdollisuutta toteuttaa tosiasiallisesti uskonnonvapauttaan, vaan ympärileikkaus järjestetään käytännössä aina vanhempien tahdosta. Myös henkilökohtaisen identiteetin kehittymisen ja kulttuuriyhteisöön sitoutumisen kannalta voidaan asettaa kyseenalaiseksi korkeimman oikeuden vuonna 2008 tekemä ratkaisu. Valtiovallan olisi syytä harrastaa pidättyväisyyttä yksilön uskonnollisen vakaumuksen tukemisessa erivapauksilla.

Arvoisa puhemies! Suomen Lääkäriliiton poikien ympärileikkausta koskevan lain käsittelyn aikana antaman lausunnon mukaan muista kuin lääketieteellisistä syistä tehtävä ympärileikkaus ei ole sairaudenhoitoa tai terveyden edistämistä, eikä se kuulu suomalaiseen terveydenhoitojärjestelmään. Lääkäriliiton mukaan lääkäriä ei voida velvoittaa eettisistä syistä toteuttamaan uskonnollista rituaalia, josta ei ole potilaalle terveydellistä hyötyä. Saman lausunnon mukaan on lisäksi kyseenalaista käyttää julkisia varoja rahoittamaan erityisryhmien uskonnollisia käytäntöjä.

Kestävin ratkaisu olisi edellä mainituin perustein säätää alle 18-vuotiaalle ei-lääketieteellisistä syistä järjestetty ympärileikkaus lainvastaiseksi sukupuolesta riippumatta, jolloin sekä ympärileikkauksen järjestäjä että sen suorittaja olisi tuomittava sakkoon tai vankeuteen. Suomen valtion tavoitteena on oltava se, että uskonnolliset yhteisöt luopuisivat alaikäisille suoritetuista uskonnollisista ympärileikkauksista ja antaisivat yksilölle täysi-ikäisyyden saavutettuaan aidon valinnanvapauden ympärileikkauksen mahdollisesta teettämisestä oman vakaumuksensa perusteella.

Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen: Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään rikoslain 21 lukuun uusi 7a § seuraavasti:

Ilman lääketieteellisiä perusteita suoritettun ympärileikkauksen järjestäminen.

Joka järjestää 18:aa vuotta nuoremmalle henkilölle ilman lääketieteellisiä perusteita ympärileikkauksen tai osallistuu sen suorittamiseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ilman lääketieteellisiä perusteita suoritettun ympärileikkauksen järjestämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Myös yritys on rangaistava.

21.09 Olli Immonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen perustuslain 7 § takaa jokaiselle henkilölle oikeuden henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tästä huolimatta Suomesta löytyy kuitenkin ennakkotapauksia, joissa suomalainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2016 vp

oikeuslaitos on katsonut poikalapsille uskonnollisin perustein suoritettuja ympärileikkauksia läpi sormien. Suomessa ei ole myöskään haluttu jostain syystä lähteä erikseen kieltämään lailla ei-lääketieteellisin perustein suoritettuja ympärileikkauksia, vaikka tiedetään, että hallitsemattoman maahanmuuton myötä kyseiset tapaukset tulevat vain lisääntymään tulevaisuudessa.

Poikalasten uskonnollisin perustein tehtävien ympärileikkausten oikeutuksesta ihmisoikeuksien näkökulmasta kiistellään laajasti Euroopassa. Kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja sopimus lasten oikeuksista velvoittavat sopimuksiin sitoutuneita maita suojaamaan lasten koskemattomuutta ja terveyttä haitallisilta perinteiltä. Nyt kuitenkin vaikuttaa vahvasti siltä, että uskonnon ja kulttuurin nimissä joillekin aikuisille ihmisille halutaan suoda etuoikeus kiertää yhteiskuntamme tärkeitä arvoja, joista yksi on yksilön oikeus ruumiillisen koskemattomuuteen. On todella vastuutonta ja väärin asettaa osa lapsista täällä Suomessakin heikompaan asemaan muihin lapsiin nähden siksi, että he ovat sattuneet syntymään meille suomalaisille vieraaseen uskontoon ja kulttuuriin.

Arvoisa puhemies! Ei-lääketieteellisin perustein suoritettu ympärileikkaus ei ole pelkkä kirurginen toimenpide vaan se on myös paljon muuta. Poikalasten ympärileikkaukset saattavat aiheuttaa toimenpiteen jälkeen lapsille monenlaisia komplikaatiota, kuten verenvuotoa, tulehdusta, turvotusta, arkuutta, epämiellyttävää hankausta sekä läpi elämän seuraavaa kipuilua, puhumattakaan lasten psyykkisestä kehityksestä sekä itsetunto-ongelmista, jotka saattavat pahimmillaan rajoittaa normaalia seksuaalista kehitystä ja johtaa sukupuolikontaktin välttelyyn. Se, että ympärileikkaukset suoritetaan steriileissä olosuhteissa lääkärin toimesta, ei todellakaan tarkoita sitä, etteikö komplikaatiota ja muita ongelmia voisi ilmetä.

Arvoisa puhemies! Kysymys on ennen kaikkea siitä, miten me määrittelemme lasten oikeudet ja voimmeko todella tarpeen tullen tinkiä niistä. Kysymys on siitä, onko meidän aikuisten oikeus uskomuksiin ja kulttuuriperinteisiin tärkeämpi asia kuin lapsen oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen ja ehjään minäkuvaan.

Sosiaalisessa mediassa, Facebookissa, on tuhansien ihmisten muodostama ryhmä, ja näillä ihmisillä on yksi yhteinen piirre: tunne siitä, etteivät he ole kokonaisia, sillä heidät on lapsena perusteettomasti ympärileikattu. Heidän yhteisönsä nimi on osuvasti "I am not thankful" eli suomeksi "En ole kiitollinen". Kyseisiltä ihmisiltä on lapsena heidän vanhempiensa toimesta viety oikeus päättää, miltä heidän ruumiinkuvansa näyttää heidän omissa silmissään. Heiltä on viety oikeus tuntea itsensä kokonaiseksi, ja tämä on yksiselitteisesti väärin.

Arvoisa puhemies! Poikalasten ei-lääketieteellisin perustein suoritettu ympärileikkaus on selkeää ja tahallista väkivaltaa. Kaikille lapsiin kohdistuville pahoinpitelyille on oltava Suomessa puhdas nollatoleranssi, ja jokaista pahoinpitelyyn syylistynyttä ja osallistunutta tulee rangaista. Ketään pahoinpitelijää ei saa asettaa erityissuojeluun ja erityisasemaan esimerkiksi hänen kulttuurisista taustoistaan johtuen. Kannatankin tätä edustaja Saarakkalan tekemää lakialoitetta, jolla pyritään kriminalisoimaan ei-lääketieteellisin perustein suoritettujen lasten ympärileikkaukset. On äärimmäisen tärkeää, että me täällä eduskunnassa pyrimme kaikin keinoin puolustamaan ja suojelemaan niitä, jotka eivät itse kykene puolustamaan itseään.

21.14 Mika Raatikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saarakkalan tekemä lakialoite edustaa nykyaikaa. Elämme Suomessa vuotta 2016, ja on mielestäni täysin käsit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2016 vp

tämätöntä, että joidenkin vanhojen uskonnollisten menojen, riittien tai uskomusten vuoksi poikalapsia silvotaan, tyttölapsista puhumattakaan.

Suomessa on vuonna 1996 säädetty eläinsuojelulaki. Sen 7 §:ssä kielletään koirien häntien typistäminen, ja ehkä nyt olisi pikkuhiljaa aika tulla sitten siihen johtopäätökseen, että voidaan kieltää myöskin poikalasten tietynlainen typistäminen, varsinkin ennen kuin heiltä voidaan kysyä suostumusta, mikä tapahtuisi sitten, kun täyttävät 18. Sen jälkeen voivat sitten päättää, haluavatko näihin menoihin osallistua.

Maailmassa on tuhansia uskontoja. Minun tietooni ei ole tullut, että siellä jumalat olisivat ottaneet tähän asiaan mitään kantaa. — Kiitos.

21.15 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittääkseni eduskunnan tulee säätää lait niin, että ne koskettavat kaikkia Suomen kansalaisia mahdollisimman tasapuolisesti. Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva erittäin kannatettava lakialoite korjaisi epäkohdan, jotta poikia ja tyttölapsia kohdeltaisiin tasapuolisesti. Tyttölasten sukupuolielinten silpominen on kriminalisoitu jo aikanaan, hyvä niin. Nyt on korkea aika kieltää ympärileikkaukset myös poikalasten osalta. Ainoan poikkeuksen tähän antavat vain ja ainoastaan lääketieteelliset perusteet. Tässä lakialoitteessa on hyvää myös se, että sekä ympärileikkauksen toteuttaja että tähän rituaaliin osallistuva henkilö asetettaisiin tuomiolle. Kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta.

21.16 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan lainmuutosta, joka kieltäisi poikalasten ympärileikkaamisen ilman lääketieteellistä perustetta. Pidän aloitetta erittäin tärkeänä ja myös ajankohtaisena. Voisi jopa ajatella, että miksei tällainen laki ole jo voimassa sivistysmaassa nimeltä Suomi. Nykytilanteessa uskonnollisista syistä tehdyt poikalasten ympärileikkaukset ovat laillisia huolimatta siitä, että tunnusmerkistöltään teko rikkoo muun muassa rikoslakia. Kyse on pienen pojan henkilökohtaisesta koskemattomuudesta ja tekotapa ylittää selvästi vähintään pahoinpitelyn tunnusmerkistön. Meidän aikuisten tulee suojella pieniä lapsia eikä olla suosimassa heidän silpomista, kuuluu silpominen johonkin uskontoon tai sitten ei. Alaikäisellä pienellä pojalla ei vajaanlaisena ole edes mahdollisuutta toteuttaa tosiasiallisesti uskonnonvapautta, vaan ympärileikkaus järjestetään käytännössä aina vanhempien tahdosta, kuten tässä esityksessä kerrottiin.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva lakimuutos pitää saada pikaisesti Suomen lainsäädäntöön ja sen rikkoja on tuomittava asianmukaisesti. Tästä lakimuutoksesta ovat tässä lähetekeskustelussa pitämässä puheita vain perussuomalaiset miehet. Onko niin, etteivät muiden puolueiden edustajat ole kiinnostuneet suojelemaan pieniä lapsia? Luulisi, että edes he, jotka yleensä puhuvat ihmisoikeuksista, olisivat äänessä ja pitäisivät vieläpä kovaa ääntä pienten poikien puolesta.

21.18 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia erittäin hyvästä keskustelusta. Täytyy sanoa, että joskus kyllä laatu korvaa määrän, ja ainakin tässä keskustelussa sen voi näin todeta, sillä argumentit ovat kiistattomia ja hyviä. Ja vaikka lakialoite ei saanut kuin ehkä parisenkymmentä allekirjoitusta, niin siitä huolimatta vetoan hallitukseen ja sen ministereihin, että tämä asia viimeinkin saatetaan lailliseen järjestykseen tällä vaalikaudella, koska tämä on ollut eduskunnan ja hallitusten esityslistalla aiemminkin, mutta edelleen tämä tilanne on jostakin syystä tämä. Minä toivon, että tässä pystytään nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2016 vp

nousemaan näitten kulttuurillisten traditioiden ja joittenkin muitten toissijaisten syitten yläpuolelle ja yksiselitteisesti tämä toiminta lakkauttamaan.

On aivan erikoista, että tässä meidän maassamme on muun muassa ylimpien laillisuusvalvojien toimesta annettu ratkaisuja, joissa on todettu, että joku joulujuhla koulussa on väärin ja siihen osallistuminen rikkoo jonkun ihmisoikeuksia, mutta tässä maassa ei vielä tänä päivänä saada tämmöistä peruuttamatonta fyysistä toimenpidettä kiellettyä yksiselitteisesti, vaan vedotaan vain siihen, että sitten niitä suoritetaan joissain autotalleissa ja muuten. Tämähän on täysin kestämaton perustelu, jos tuon perusteluketjun ottaisi johonkin muuhun asiayhteyteen. Ei tuolla argumentilla kerta kaikkiaan voida jatkaa, vaan nyt pitää muuttaa tätä maata.

21.19 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä varmasti lasten terveys huolestuttaa kaikkia. Nyt me keskustelemme poikien ei-lääketieteellisistä syistä tehtävistä ympärileikkauksista, joista edustaja Saarakkala on tehnyt lakialoitteen. Vihreiden kanta kysymykseen on, että me toivomme ja me olemme puoluekokouksessa vuonna 2012 linjanneet, että ei-lääketieteellisistä syistä tehtävistä poikien ympärileikkauksista pitää päästä eroon ensisijaisesti neuvonnan keinoin. Jos ympärileikkaukset eivät lopu valistuksella, niiden kieltämistä on puoluekokouksemme mukaan harkittava lailla. Sen sijaan aloite siitä, että ympärileikkauksen kieltäminen pitäisi ajaa välittömästi, kaatui äänestyksessä tuolloin 2012.

Toisin sanoen odotan mielenkiinnolla, mihin tämä keskustelu johtaa, ja kyllä tämä huoli on tiedostettu muissakin puolueissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.